

Nyelvtanulás és turizmus

Természetjáró eszperantista

„Tisztelettel értesítem, hogy az elmúlt évben ismét kaposvári eszperantista nyerte a Turista Világszövetség; Monda Turismo — Esperanto földjait.” A levelet a megyei Eszperanto Bizottság elnöke írta alá.

Vukov Pétert, a nyertest, a kaposvári kórházban kerestem meg, ahol beruházóként dolgozik.

— Bármennyire közhelynek is hat, ilyenkor nem lehet másal kezdeni, mint, hogy nagyon boldoggá tett a földj, amely a Benelux államokba való utazással is jár.

Alig több mint két esztendeje vagyok eszperantista, de úgy érzem, örökre eljegyeztem magam a mozgalmal, amelyhez a természetjáráson keresztül vezetett az út. Régi bakancsos természetjáró, ma több, barlangász vagyok. Iskolás éveimben — amelyeket Budapesten töltöttem —, szinte minden hétvégén „csavarogtunk” a barátaimmal. Bejártam az ország csaknem valamennyi nevezetes föld alatti üregét.

Kaposvárra kerülve egyre ritkábban tudtam legkedvesebb hobbinak, a barlangászatnak hódolni. Bár ma is tagja vagyok a társulatnak, de működésem elsősorban elméleti jellegű. Nem sokára megjelenik az a füzetem, amely két nyelven — eszperantóul és magyarul — részletes leírást közöl az ország nevezetes és a nagyközönség számára is látogatható barlangjairól.

— Úgy tudom, országos hírű barlangászati szakkönyvtára van, amelyben számos ritkaság is megtalálható.

— Valóban. És tovább ígyszem gyarapítani, hiszen rengeteg hasznos ismeret szerezhető belőlük.

— A turisztika révén került kapcsolatba az eszperantista mozgalommal is. Főtitkára a megyei természetjáró szövetségnek, ahol ugyancsak sokat tesz az eszperantó nyelv terjesztéséért. Miért tartja mindezt fontosnak?

— Az utóbbi években jelentősen megnövekedett az utazók száma, ugyanakkor elkeserítő statisztikákat hallunk arról, hogy az ország lakosságának milyen kis százaléka beszél valamilyen idegen nyelvet. Szakmájukban elismert, kiváló humán műveltségű emberek mutogatnak a külföldi városok aruházáiban, s képtelenek kapcsolatot teremteni. Márpedig állítom, hogy csak úgy lehet megismerni egy ország életét alaposabban, hogyha az ember beszélget, eszmét cserél. Az eszperantó felépítésénél, sokszínű szókincsénél fogva alkalmas arra, hogy jó alapnyelv legyen. Aki az



eszperantót beszél, — amelyet egyébként egyszerű megtanulni — könnyen közelebb kerül számos más nyelvhez is.

— Úgy tudom, önmű pont fordított volt a helyzet, hiszen jól beszélt németül, oroszul, s nem jött zavarba, ha egy beszélgetés során valaki franciául, vagy olaszul szólalt meg.

— Igen, és ez nagyon meggyorsította a tanulást. Emlékszem, januárban kezdtem az eszperantót, s annak az évnek a nyarán szlovákiai eszperantista találkozózon már előadást tartottam több mint száz hallgató előtt. Ha mindez nem is nevezhető átlagosnak, azt mondhatom, hogy az eszperantó az is elsajátíthatja egy év alatt, aki különösebb nyelvi előképzettséggel nem rendelkezik.

— Milyen jellegű művel érdemelte ki a különdíjat a pályázatban?

— Írásomban azzal foglalkoztam: hogyan szélesítjük az eszperantisták táborát a megyében, miként szeretjük meg a nyelvet a fiatalokkal. Utaltam Somogyi Sándor helyzetére, arra, hogy a megye munkásságának, fiatalosságának egy jelentős része még ma is kétlaki életmódot folytat, városban dolgozik és falun lakik, ami megnehezíti nagyobb tömegek bevonását mind a természetjáró, mind az eszperantista mozgalomba. Ennek ellenére több helyen sikeresen működnek nyelvtanfolyamaink. Országos viszonylatban is jelentős, hogy a Hetesi Általános Iskolában fakultatív módon sikerült bevezetni az eszperantó

nyelv oktatását. Nagy visszhangra találtak az évente rendszeresen megrendezésre kerülő ifjúsági eszperantista találkozók, amelyekre több országból is érkeznek fiatalok. Mindezzel azt szeretném mondani, hogy pusztán akarattal, lelkesedéssel az állóvizet is meg lehet mozgatni. S még egy: a változtatás nem feltétlenül pénz kérdése. A mai átlagos utazási költségekhez viszonyítva nevésségesen alacsony összegekért indítunk túrákat Csehszlovákiába, Bulgáriába, s más szomszédos országokba. Nem véletlen, hogy nem tudok elszakadni, még a beszélgetés során sem a turizmusról, hiszen meggyőződésem, hogy az ifjúságot elsősorban az élményt adó kirándulásokkal lehet ösztönözni a nyelvtanulásra, ahol a megszerzett tudását kamatoztatni is tudja.

— Milyen fontosabb feladatokat várnak a megye eszperantistáira ebben az évben?

— Tavasszal ismét megszervezzük a nemzetközi ifjúsági találkozót, amely egy többnapos eseménysorozat lesz. Kirándulásokkal, vetélkedőkkel, sportrendezvényekkel, zenével, táncal tesszük színessé a programot. Az idei esztendő legkiemelkedőbb eszperantista eseményére Budapesten, s több vidéki nagyvárosban július 30-a és augusztus 6-a között kerül sor, ahol plenáris és szekciós üléseken találkozunk a világ eszperantistái. Ezen a jelentős eseményen mi somogyiak is képviseltetjük magunkat, sőt részt vállalunk a rendezésből is. **Körtési Zsolt**

Búcsúszentlászló

A változatos szépségű zalai tájakon a megyeszékhely és a Balaton között északról délre futó dombosorok között, az egyik lapályos völgyben fekszik egy falu, amelynek neve középkorosan cseng: Búcsúszentlászló. A név önmagáért beszél: a nagy Árpád-házi király tiszteletére szentelt helybéli templom búcsúira távolabbi falvakból is idezarándokoltak hajdan.

Ma is jól megközelíthető, két fő közutat összekötő útra felfűzött falu. Mehetünk az új 76-os úton a balaton-szentgyörgyi elágazástól Zalaegerszeg felé, vagy ugyanoda Keszthely felől a régi 75-ös úton — e kettőt kapcsolja össze a Búcsúszentlászlón átvezető út.

A falu közepén elágazás található: kelet felé — a közeli Nemessándorházára — indul ki bekötő út. Az elágazásnál kiszélesedő térség, amelynek még ma is sajátos jellegét ad néhány régi ház, A térségnek, névszerint az Arany János utca torkolatának északi részén egy toldott, itt-ott átépített, végevel az úcára néző ház szép paraszti barokk homlokzata emelkedik. S az utcatoroklattal szemben egy még régebbi, vaskos alapú, pincés, támfalal erősített L alakú épület néz a Nemessándorháza felé vezető útra s az út mellett, a vasúton túl hatalmasan magasló Szent László-templomra.

Oda néz a ház, ahova érdeke és szerepe megépítésétől kapcsolhatta. A XVIII. században épült ház ugyanis vendéglátó volt. Rövidebb szarabán ma is vendéglő van. Milyen forgalom lehetett itt régi búcsúkon, mikor a térségben szekerek tömörültek, tarka viseletbe öltözött népek forogtak!

De menjünk oda, ahova a búcsúok útja vezetett! A Szent László szent templom legrégebbi része a XIII. században épült a mocsarag táj egy kiemelkedésén. Ez a régebbi rész ma — a templom szentélye mögött van! Úgy növekedt meg a hajdan, jellegzetes középkori egyházat, hogy ahhoz nagy barokk templomot építettek a török harcok után, a XVII. század végén a faluba települt ferences barátok. S most az oltár mögötti részen lehet átjárni a kápolnává lett régi templomba.

A barokk templomhoz még a XVIII. század első felében ugyancsak barokk stílusú emeletes rendház is épült — (ma szociális otthon). Szép, egységes a homlokzati képük nyugat felől nézve. Érdekes tömböt alkotnak hátulról a régi

templom felől nézve. Lépcsősen tör magasba az épülettömb, a szentély végén kis huszártorony emelkedik, míg a fő torony távolabb a homlokzatnál a templom és a rendház csatlakozásában magaslik.

Ha tovább sétálunk a Nemessándorházai úton, még egy kis templomocskát látunk. Túl a patakon, jobb felől kis domb körül gondozott kálvária. Közepén, a dombocskán a kis kápolna — a XVIII. század második felében emelték. Szép kovacsoltvas barokk kapuja van.

S mögötte a völgy lapályos a déli messzeségbe vész, míg keletre a láthatárt a jól belátható dombor zárja le. Egységes zárt kis világ rajzolódik ki, amelyben



a szentlászlói barátok s még régebben a középkori falunépe lelték egész életüket. Számukra e dombok határolták a világot. **N. F.**

Gyógyító barlangok

Az országjáró turisták nagy bánatára mind kevesebbet hallani a topolcai tavasbarlangról, amelyben egykor hangulatos csónaktúra részvevőiként gyönyörködhattunk a föld alatti kővilágban. Azok viszont, akik légzőszervi betegségekben szenvednek, annál többet emlegetik Topolcát, ahol a tavasbarlangtól néhány száz méternyire egy másik föld alatti üreg is tátong, s ebben tartózkodva szinte egyszerűen elmúlnak az asztmás rohamok és megszűnik a számarkóhögés. A gyógyulás oka tulajdonképpen nagyon egyszerű: abban a kórház alatti barlangosoportozatban rendkívül tiszta a levegő, a relatív páratartalom igen magas, s hiányzik onnan mindaz a szenny, amely piszkítja, pusztítja a földfelszíni világot.

Eleink nyilván már régóta tapasztalhatták, hogy bizonyos barlangokban bújva szinte megfiatalodnak, légzésük könnyebbé válik, nehezen mozgó tagjaik ismét úgy forognak, mint amikor még kamaszként futkároztak. Arra viszont, hogy voltaképpen mi okozza ezt az általános megkönnyebbülést, ismereteink szerint csak a múlt század második felében kezdték keresni a tudományos választ. Mégpedig az itáliai Monsummanóban, ahol ma Európa legismertebb és legnépszerűbb klimatikus gyógyhelyeként fogadják ezerszám érkező vendégeit a La Grotta Giusti nevű barlang.

Nos, ezt a hegymélyi birtokomat 1848-ban kőfejtes során fedezték fel. Akik elsőként tetek be oda a lábukat, azok egyrészt a gyönyörű gyönyörű cseppkőket láttán álmélkodtak, másrészt meg azt tapasztalták, hogy a benti hőmérséklet igen magas: majdnem 40 fok a Celsius-skálán. És nem sok időnek kellett eltelnie ahhoz sem, hogy kiderüljön: a La Grotta Giustában elhagyja a testet a szűz, káoszok belőle a podagra.

Mondani sem kell, hogy a „monsummanói csoda”-nak hamarosan híre ment, és nem kisebb világhírességek zarándokoltak el oda, mint az olaszok legendás szabadsághőse, Garibaldi, a muzsikuskirály Verdi, s nem sokkal utánuk a mi Kossuth Lajosunk, aki turinói, azaz torinói remetségéből rándult át orvosi tanácsra megizélni a paradus levegőt.

De adjuk is át a szót neki, és idézzük egy 1871-ben Mednyásky Sándorhoz írott levelét, amelyben egyebek között így festi le a neki oly kedvessé lett helyet.

„Felölt az ember az illem kedvéért egy hosszú aszsonyíngot, papucst hűz a lábára és bemegy a stearin-gyertyákkal kivilágított barlangba... mulatja magát a szebbnél-szebb stalactitok és stalagmitok bámulásával, s mintegy tízpernyi ülés után elkezd az ember izzadni.” Fogalmam sem volt ily tenger izzadás lehetőségéről, de teljességgel nem kellemetlen, mert nincs hősséggel, vértódulással összekötve... az ember igen jól érzi magát.” ...abban a szép Grottában az én csúszom tökéletesen el lett seprve...”

És Kossuth nem lett volna Kossuth, ha a gyógyhatás okát is el nem kezdi keresni: „...forduljanak a physicához...” — javasolta, mert ott „...vulcanicus erővannak még aktivitásban...”

A szakemberek valóban a fizika eszközeivel derítették ki aztán, hogy a monsummanói barlang azért konyvit meg mind a mozgást, mind a légzést, mert igen magas ott a relatív páratartalom, nagy a levegő radontartalma, erős a negatív ionizáció — mindez pedig számos testi kúra hat áldásosan.

Am aiki Európa közelebbi tájain akar gyógyüregre bukkanni, az viszonylag nem távol, az erdélyi Torján is megtapasztalhatja, miképpen élenkítenek bizonyos gázok és gőzök. Az említett hely már a XVIII. század végén a kőszvényesek, fejfájások, sőt a szem-betegek „székelyföldi Mekkája” volt, mégpedig azért, mert ott a szénásvával kévert kénhidrogén a barlang falait szublimált kénnel borítja, és a gőzfürdőben a „kőrosok” meggyógyulnak.

Ismereteink szerint a torjai bűdösbarlang máig sem vált hivatalos gyógyító központtá, míg a szintén erdélyi Parajdon, a helybéli sóbánya majd 200 méteres mélységében igen jó eredménnyel kezelik a légzőszervi betegeket.

Van tehát bőven példa arra, hogy sok-sok rászoruló javára lehet hasznosítani azt a „semmit”, amely bizonyos föld alatti üregeket kitölt, és amelynek tanulmányozását immár jó ideje egy külön szerv, a Nemzetközi Barlangterápiai Bizottság végzi. E bizottság egyébként a topolcai kúrák sikerére is felfigyelt, s ennek igazán örülhetünk.

A. L.

Régiségek között

Gyűlnek-sokasodnak a régiségek ebben a gyönyörűen berendezett kutasi házban. Pedig a „forrás” majdnem kiapadt már. A házak, amelyeknek padlásai kincset érő tárgyakat — kőcsököket, korsókat, rokkákat, lapicákat és más, szűz ragta, portól szürke, egykori használati kellékeket rejtegettek —, eltűnnek a faluból...

— Jaj, ne dobja már azt a korsót a fundamentumba, inkább adja nekem! — így kérte az egyik asszonyt Bók Lászlóné, s így mentette meg mostani gyűjteményébe. A többi maguktól hozták a falubeliek vagy ökutatták föl. Tudják, hogy ez a szenedélye. S különösen mióta megövegyült. Ahogy kezébe vesz egy-egy múlt századi munkaeszközt, látszik rajta, mennyire megbecsüli. Minden darabról mindent tud, mert attól, akitől kapta, megtudakolta, mire használták annak idején. Itt van például két, ránezésre igencsak hasonló fémtál lábakkal, nyellel. Csak az egyiket vették elő főzéskor, vízmelegítéshez, a másik az ólomöntésnél tett jó szolgálatot...



Amikor Bók Lászlónéhoz bekopogtunk, épp egyik barátnőjétől búcsúzott. Forgalmos hely lett háza: jartak itt újságírók, régészek, a múzeum munkatársai, rádiósok. És iskolás gyermekek is itt ismerkednek déd-meg ükanyáik egykori munkaeszközeivel.

A szobában korsó, a kőcsög lakkrétegtől csillog.

— Leszórom, lelakkozom ezeket, mert nyomasztó volt az agyag szaga abban a

helyiségben, ahol legtöbbször tartózkodom. De ugyanezekből a tárgyakból egy vagy több példány szintén a birtokomban van, s azokat eredeti állapotukban őrzöm.

Története van a kepeknek, amelyet az egyik asszony a szőlőhegyből a fején hozott; a borotvatartónak, amit a gyerek tolltartó gyanánt használt... Szakadatlanul folyik az értékesítés, gyűlnek az érdekes tárgyak.

H. F.

A Fővárosi Tanács dolgozóinak üdülője, Siófok, Aranypart, és es munkahelyre felvételre

keres
szakképzett
konyhavezelőt,
szakképzett
szakácsokat,
szobalányokat

Munkásszálláson elhelyezés lehetséges.

Jelentkezés személyesen az üdülő vezetőjénél
1983. január 20-tól.

(62988)